

Bildande av Stora Njakajaure naturreservat i Arjeplogs kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Stora Njakajaure naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade vildmarkskaraktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är områdets värdefulla naturskog med dess stora biologiska mångfald. Områdets höga värden för friluftsliv är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,

2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn, samt
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,

4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, fågeltorn, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och

flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägens sträckning framgår av Bilaga 2,

3. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
4. följande åtgärder inom ramen för befintlig koncession samt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt:
 - drift, underhåll, reparation och ombyggnation av kraftledning,
 - nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata inklusive sidoområde,
 - framförande av motordrivet fordon som krävs för området.

Innan ovanstående åtgärder vidtas ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan om samråd,

5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
6. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
7. plockning av bär och matsvamp,
8. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,

9. användande av terrängskoter, t ex fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
10. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader, samt
11. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad.

Beskrivning av ärendet

De höga naturvärdena inom Stora Njakajaure naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som Länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003-2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda.

Under 2004-2005 genomfördes ett fördjupat samråd mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län samt Sveaskog för redovisade områden på bolagets marker i de aktuella länen. Samrådet med Sveaskog resulterade i en överenskommelse för merparten av områdena, där ansvaret för det långsiktiga bevarandet fördelades mellan myndigheterna och bolaget. För Norrbottens del framgår områdenas fördelning mellan formellt skydd som naturreservat respektive frivilligt skydd som ekopark eller större hänsynsområde av Naturvårdsverkets rapport 5498 (2005).

I juni 2008 träffade Naturvårdsverket och Sveaskog AB en överenskommelse som innebar att alla områden som redovisats som planerade naturreservat i ovanstående rapport fick skyddas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning av Sveaskog. Länsstyrelsen har därefter genomfört naturreservatsbildning för merparten av de 168 områden som omfattades av överenskommelsen i Norrbottens län.

Under förhandlingarna med Sveaskog 2005 kunde samrådet dock inte slutföras för alla områden som redovisats i inventeringsrapporterna. Ett av dessa områden var Stora Njakajaure. Den främsta anledningen till att samrådet inte kunde slutföras var att det vid förhandlingarna fanns olika tolkningar om miljömålet

Storslagen fjällmiljö även kunde omfatta skogsmiljöer. I miljömålspropositionen (2004:05/150) klargjorde regeringen att delmål 3 om långsiktigt skydd av områden i fjällen även kan omfatta skogsmiljöer med höga natur- och/eller kulturmiljövärden. Detta klarläggande kom dock sent i processen, vilket innebar det inte fanns tid att arbeta in områdena i överenskommelsen inom den tidsram som var satt för regeringsuppdraget.

Som en följd av detta lades hela eller delar av områden åt sidan för vidare utredning och samråd. Dessa områden redovisas i Naturvårdsverkets rapport som kategori 3/4 - ej färdigutredda områden. Bland dessa områden fanns många av de största och allra mest värdefulla urskogsobjekten som identifierats på Sveaskogs mark och i överenskommelsen sattes målet att samrådet kring områdena skulle slutföras senast under 2008.

I de följande samråden visade det sig vara svårt för parterna att enas kring ramar och förutsättningar kring arbetet, både vad gäller val av skyddsform, ersättning samt redovisning. Detta ledde till slut till att Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbotten under 2014 överlämnade en hemställan till regeringen, med förslag på hur områdena skulle hanteras. Förslaget framgår av Naturvårdsverkets rapport 6577 (2013). Under hösten 2015 togs förhandlingsarbetet upp igen och i april 2016 undertecknades en överenskommelse om intrångsersättning mellan Naturvårdsverket och Sveaskog. Överenskommelsen innebar att naturreservat nu kunde bildas i enlighet med det förslag som redovisades i Naturvårdsverkets rapport 6577.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Västra Kikkejaure sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av samtliga. Konsultationerna med Västra Kikkejaure och Svenska samernas riksförbund har genomförts och avslutats i enighet. Konsultationen med Sametinget har genomförts och avslutats i oenighet gällande renbete i naturreservatets syfte. Däremot har samtycke nåtts i hur renskötseln och den samiska kulturen tas hänsyn till i föreskrifter och skötselplaner.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarmakten och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skogsstyrelsen ser positivt på reservatsbildningen och

Försvarsmakten har inga synpunkter på den. Sametinget har yttrat sig och framfört att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet. SGUs yttrande redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Sveaskog, Västra Kikkejaure sameby, Telia Sverige AB, Boliden Mineral AB, Skellefteå kraftaktiebolag samt Vattenfall har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Skellefteå kraftaktiebolag, Boliden och Vattenfall har yttrat sig, där de förstnämnda meddelar att de inte har något att erinra. Bolidens och Vattenfalls yttranden redogörs för under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Arjeplogs kommun. Kommunstyrelsen invänder inte mot reservatsbildningen, då det knappt 300 hektar stora området inte inskränker på det rörliga friluftslivet eller allmänhetens möjligheter till jakt och fiske. Kommunen anser vidare att det inte är tillräckligt att endast skydda områden utan Länsstyrelsen måste satsa på investeringar i, och stödjande av friluftslivsinfrastruktur i de skyddade områden som är viktiga för det rörliga friluftslivet.

Samråd har även genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Synpunkter på förslaget

Sveriges geologiska undersökning

SGU har lämnat ett generellt yttrande för tio planerade naturreservat. SGU anser att det är önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas. Detta då de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. SGU efterfrågar även en

konsekvensanalys med en avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden. SGU framför att Stora Njakajaure är prospekteringsintressant samt att området berörs av ett gällande undersökningstillstånd som innehas av Boliden Mineral AB (Boliden). Boliden har hörts i ärendet, se nedan. SGU avråder starkt från reservatsbildning. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bedömning angående prospektering och mineralutvinning* nedan.

Boliden

Boliden beviljades den 14 oktober 2024 undersökningstillståndet Kåivåive nr 1005 enligt minerallagen (1991:45). I sitt yttrande informerar Boliden om att reservatet ligger nära ett område som tidigare har påvisat mineraliseringar av koppar. Dessutom beskriver en rapport från 1980-talet identifierade anomalier i berggrunden som kan tyda på en närliggande mineralisering. Vidare uppges att de företag som har undersökt området tidigare har brustit i uppföljningen av resultaten av undersökningarna. Därför anser Boliden det vara angeläget att området är tillgängligt för fortsatta undersökningar.

De föreslagna föreskrifterna skulle omöjliggöra fördjupande prospektering, och i förlängningen även gruvdrift inom reservatet, menar Boliden. Detta, menar de, skulle medföra olägenheter för Bolidens framtida undersökningar av undersökningstillståndet som helhet.

Boliden anser att Länsstyrelsen under vissa förutsättningar ska möjliggöra prospektering och underjordsgruvdrift inom naturreservatet, exempelvis genom att ett undantag införs som klargör att: *"Efter tillstånd från Länsstyrelsen är det, trots föreskrifterna ovan, möjligt att prospektera och bedriva underjordsgruvdrift inom naturreservatet."*

Bolidens yttrande bemöts under avsnittet *Länsstyrelsens bedömning angående prospektering och mineralutvinning* nedan.

Vattenfall

Vattenfall framför i sitt yttrande att de har elnätsanläggningar i området samt att reservatet och dess föreskrifter inte får hindra att utföra återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bl.a. enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter. De framför även att föreskrifterna inte får inte utgöra hinder för

ledningshavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitutsavtal bl.a. vad gäller återkommande underhållsarbeten som röjning av skogsgata. Länsstyrelsen har därefter lagt till ett undantag för att möjliggöra detta, se det 4:e undantaget från föreskrifterna. Det 3:e undantaget har även omformulerats efter tillägget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog, delvis urskogsartad, som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om förekommande våtmarker, sjöar och vattendrag och reservatet är främst avgränsat utifrån områdets höga skogliga naturvärden. Även områdets vattenmiljöer bidrar dock till dess höga naturvärden.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Länsstyrelsens bedömning angående prospektering och mineralutvinning

Sveriges geologiska undersökning

SGU har begärt att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas.

Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden.

Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså åtgärderna i sig som måste regleras, vem som orsakar skadan saknar betydelse. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga aktörer såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl eller om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill belysa att vissa undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens alls.

Länsstyrelsen känner till EU:s förordning om kritiska råvaror, och beaktar redan intressen såsom samhällets behov av metaller och mineral vid bildande av naturreservat. Om regeringen och riksdagen anser att mer omfattande avvägningar mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden ska göras bör dessa enligt länsstyrelsen i stället lämpligen hanteras på nationell nivå i samband med att nya mål för skydd beslutas nationellt.

SGU har uppgett att området är prospekteringsintressant och avråder därför starkt från reservatsbildning. Länsstyrelsen arbetar strategiskt för att naturreservat ska bildas på de platser där de gör som allra störst nytta. I regeringsuppdrag (M2022/01240) beslutades att 100 000 hektar fjällnaturskogar skulle skyddas. Naturreservatet var ett av de områden som ingick i överenskommelsen.

Boliden

Naturreservatet berörs även av ett gällande undersökningstillstånd (Kåivåive nr 1005) enligt minerallagen (1991:45). Innehavarna av detta, Boliden, har delgivits förslaget och deras yttrande framgår i avsnittet *Synpunkter på förslaget* ovan. Boliden anser att föreskrifterna ska ändras så att de möjliggör prospektering, inklusive borrhning och motsvarande metoder, efter tillstånd från länsstyrelsen. Förutsatt att underjordsgruvdrift bedöms vara förenligt med reservatets syften bör det också medges efter tillstånd från länsstyrelsen, menar de.

Boliden anser att det ur samhällssynpunkt är angeläget att området kan undersökas vidare. Naturreservatet utgör en del av ett större område som är intressant ur ett geologiskt perspektiv. Att i detta skede försvåra prospektering och omöjliggöra mineralutvinning inom reservatet vore enligt Bolidens bedömning olyckligt. Samhället riskerar då att gå miste om värdefulla mineral utan att det är tillräckligt utrett om sådana verksamheter trots allt kan vara förenliga med naturreservatets syften, något som bolaget menar att området potentiellt kan innehålla. Länsstyrelsen vill belysa att åtgärder som inte strider mot reservatets syfte enkelt kan beviljas dispens.

De framför att de förstår behovet av att skydda den biologiska mångfalden och är i allmänhet positivt inställda till bildandet av naturreservat. Boliden anser dock att en avvägning måste göras mellan naturvårdsintresset och det allmänintresse som mineralutvinning utgör. Länsstyrelsen delar denna uppfattning.

Inför beslutet har länsstyrelsen gjort en avvägning mellan naturvårdsintresset och samhällets behov av metaller och mineral. Länsstyrelsen konstaterar att reservatsbildningen syftar till att skydda områdets mycket höga naturvärden, som länsstyrelsen bedömer är av nationell betydelse. Naturvärdena har varit kända sedan inventeringen av skyddsvärda statliga skogar i början av 2000-talet. Det formella skyddet av området har sin bakgrund i Skogspropositionen 2021/22:58 och regeringsuppdrag (M2022/01240).

Samtidigt finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Boliden har informerat om att närområdet prospekterats sedan 1980-talet och framåt. Dock inte inom reservatsområdet. Däremot finns indikationer på en kopparmineralisering i närhet till de tidigare prospekteringsområdena, som eventuellt sträcker sig under reservatet.

Naturreservatet berör dock endast 2 % av det 11 825 hektar stora undersökningstillståndet. Boliden tillstår att detta utgör en relativt liten del av undersökningstillståndets totala areal, men de menar att dess närhet till andra pågående och beslutade naturreservatsbildningar gör att utrymmet för fortsatta undersökningar av området reduceras på ett inte obetydligt sätt.

Länsstyrelsen uppskattar att de befintliga och planerade naturreservaten i området överlappar med 15 % av undersökningstillståndet. Länsstyrelsen förstår att detta inte är en obetydlig areal, men bedömer att det är en faktor som Boliden måste ha beaktat vid ansökningen av undersökningstillståndet. Trots att Boliden beviljades Kåivåive nr 1005 först den 14 oktober 2024, förstår länsstyrelsen att de har god kännedom om naturskyddet i området.

Inga resultat kan visas för att styrka potentialen för malmutvinning i Stora Njakajaure, som dessutom endast utgör 2 % av undersökningstillståndet. Därför bedömer länsstyrelsen att ett tillåtande av prospektering och gruvdrift i det berörda området inte nödvändigtvis utgör ett viktigt allmänintresse eller tillgodoser samhällets behov av värdefulla ämnen och mineral.

Länsstyrelsen bedömer vidare att de kända och väldokumenterade naturvärdena väger tyngre än den obekräftade potentialen för värdefulla ämnen i det berörda området, och följaktligen bedöms en föreskriftsändring av önskat slag som olämplig. Särskilt eftersom hela 85 % av Stora Njakajaure berörs av undersökningstillståndet.

Om bolaget önskar genomföra dessa åtgärder inom det berörda området får detta istället prövas genom dispensansökan. Bolaget menar dessutom att prospektering och mineralutvinning eventuellt inte strider mot reservatets syfte. Om så är fallet finns inga hinder för att beviljas dispens.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennärningen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennärningens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennärningens bedrivande.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Stora Njakajaure naturreservat

Kommun:	Arjeplog
Lägesbeskrivning:	18 km SO om Arjeplog
Fastigheter:	Arjeplogs skolbord 1:2, Sveaskog
Sameby:	Västra Kikkejaure
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Area:	ca 287 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 151 ha varav produktiv skog ca 84 ha Våtmark ca 68 ha Sjöar och vattendrag ca 42 ha Övrig mark ca 26 ha

Beskrivning av området

Stora Njakajaure är beläget knappt 20 km sydost om Arjeplog. Reservatet ligger i ett flackt område i landskapet omgivet av berg och lågfjäll, och naturtyperna utgör en mosaikartad blandning av skog, våtmark, blocksänkor och småsjöar. Sjöarna och våtmarkerna i landskapet förbinds genom flera små bäckar. Reservatet omfattar sjöarna Stora respektive Lilla Njakajaure, samt flera mindre sjöar. Berggrunden utgörs främst av ett stråk med basalt—andesit med intermediär till basisk sammansättning. I östra och västra delarna av reservatet dominerar sura bergarter i form av granit och dacit—ryolit. En väg korsar reservatet i väst—östlig riktning mellan de två sjöarna och vägen följer även reservatets gräns i sydväst. Parallellt med vägen finns en kraftledning som korsar både centrala och västra delen av reservatet. Västra Kikkejaure bedriver renskötel i området och öster om Njakajaure strax söder om vägen finns ett rengärde.

Skogen i reservatet utgörs till stor del av senvuxen och skiktad 180-årig barrblandskog med flerhundraåriga tallöverståndare. Majoriteten av skogen domineras av gran. Det finns också talldominerade bestånd där träden är grova med platt krona och har en ålder av 200—400 år. I de norra och västra delarna förekommer även grov glasbjörk, ibland i bukettform. Markvegetationen utgörs främst av frisk blåbärstyp. Stora Njakajaure innefattar brandpräglade och urskogsartade miljöer, där de grandominerade bestånden karaktäriseras av intern beståndsdynamik och tallbestånden bitvis av

mycket hög ålder. Mängden död ved är bitvis riklig med stående silverfuror och döda granar, samt lågor och vindfällan i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Ett tämligen stort antal vedsvampar som signalerar höga naturvärden har noterats i området, däribland ostticka. Påverkan ses i form av stubbar från äldre plockhuggningar och vid rengärdet har många träd och vindfällan avverkat i sen tid. I övrigt är påverkansgraden från skogsbruk generellt sett låg i skogarna kring Stora Njakajaure och merparten av skogen är urskogsartad. I anslutning till de blötare områdena är skogen av mer impedimentartad karaktär.

Fuktstråk, bäckar och försumpad mark förekommer över hela området, bitvis med högrötsvegetation, exempelvis nordisk stormhatt och trolldruva. Barrskogsmiljöer med lång skoglig kontinuitet, samt variation i markfuktighet och inslag av basiska bergarter, utgör förutsättningar för en artrik flora. Brudsporre, korallrot, spindelblomster och jungfru Marie nycklar har noterats i området.

Sjön Stora Njakajaure är knappt 35 ha till ytan och i södra delen av sjön finns en liten ö. Ön är främst av öppen våtmarkskaraktär och har ett värde för sjöfågel, exempelvis lommar. Norra änden är sparsamt bevuxen med spridda buskar och träd. Båtsabäcken förbinder de två sjöarna Lilla och Stora Njakajaure, och utgör även utloppet från Stora Njakajaure i sydvästra delen av sjön. Därifrån rinner Båtsabäcken huvudsakligen i sydvästlig riktning och vidare ut ur reservatet vid Bäckmyran i sydväst. Vägen korsar Båtsabäcken strax söder om Lilla Njakajaures utlopp, och vägtrumman här utgör ett vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. Utöver avledande diken från befintlig väg ses inga spår av dikningar eller andra tecken på hydrologisk påverkan på våtmarker eller bäckar i reservatet.

Det finns även en bäck som rinner in i reservatet i dess norra ände och så småningom in i norra delen av Lilla Njakajaure. Ytterligare en bäck ansluter till reservatet från sydöst och rinner in i sydöstra änden av Stora Njakajaure.

Sydöst om Stora Njakajaure finns två fornlämningar i form av en härd och ett viste.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Fredrik Hörnsten som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Sofia Sandelid medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

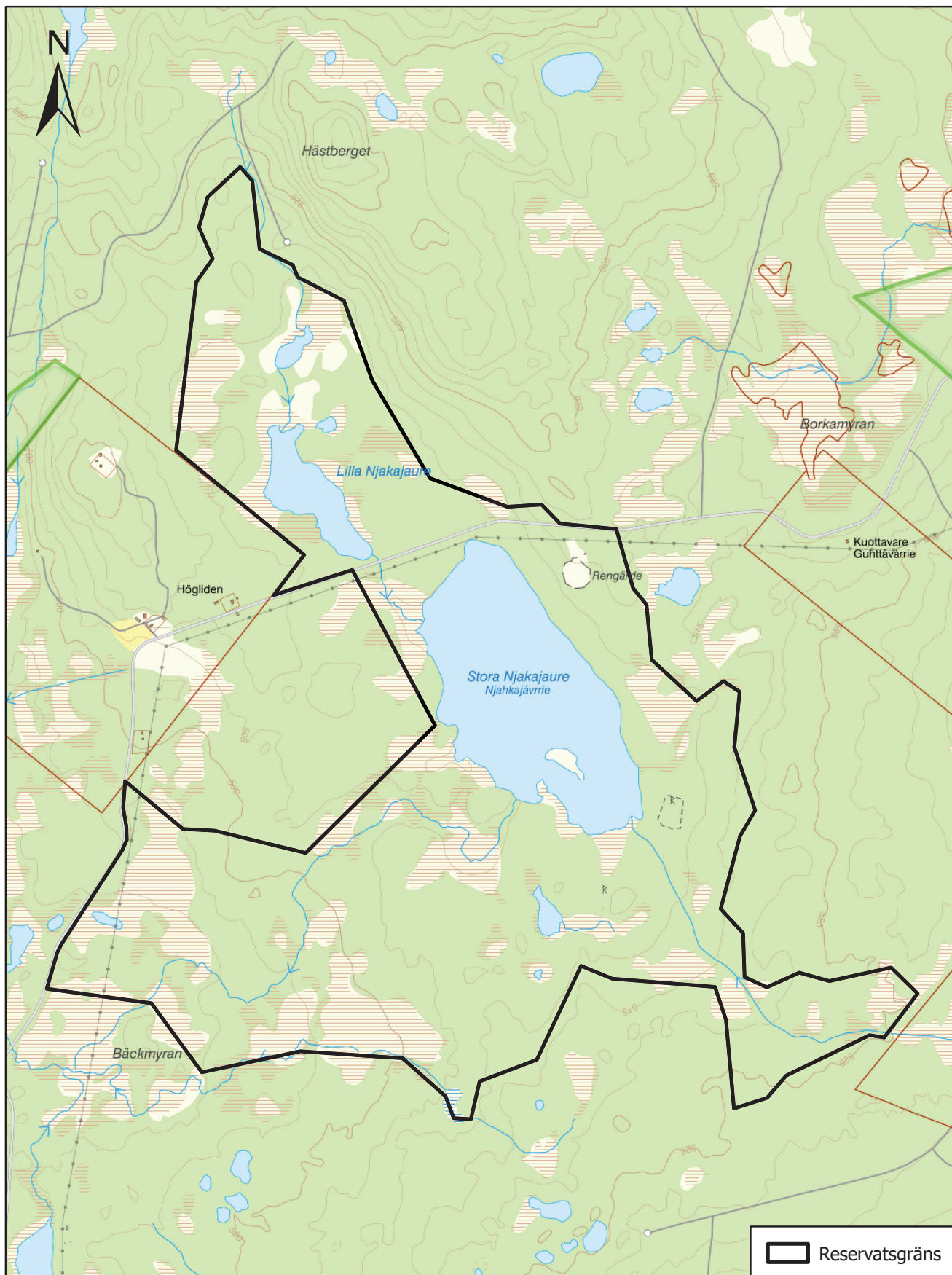
Stora Njakajaure naturreservat

Areal: ca 287 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:16 000

0 400 800 1 200 m

Stora Njakajaure naturreservat

Arjeplogs kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

